

Sygn. akt VIII Gz 165/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Marek Tauer

Sędziowie: SO Wiesław Łukaszewski

SR del. Artur Fornal (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **W. D.**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 19 lipca 2016 r. (sygn. akt VIII GC 1401/16)

p o s t a n a w i a:

- zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 2 w ten sposób, że zwrócić powodowi ze Skarbu Państwa – Oddział Finansowy Sądu Rejonowego w Bydgoszczy kwotę 164 zł (sto sześćdziesiąt cztery złote) tytułem opłaty sądowej uiszczonej od pozwu,
- nie obciążać pozwanego kosztami postępowania zażaleniowego.

Wiesław Łukaszewski Marek Tauer Artur Fornal

Sygn. akt VIII Gz 165/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 19 lipca 2016 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy umorzył postępowanie w sprawie z powództwa W. D. przeciwko (...)S.A. w W., a także oddalił wniosek powoda o zwrot opłaty uiszczonej od pozwu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powód skutecznie cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia, co uzasadniało umorzenie postępowania (art. 355 § 1 w zw. z art. 203 § 1 k.p.c.). Jednocześnie Sąd ten przyjął, że nie zachodziły podstawy do zwrotu na rzecz powoda połowy opłaty sądowej uiszczonej od pozwu skoro sprawa była już przedmiotem merytorycznego rozpoznania na posiedzeniu niejawnym, w toku którego – z inicjatywy samego powoda – wydany został nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych a contrario).

Zażalenie na powyższe postanowienie w punkcie 2 – dotyczącym odmowy zwrócenia powodowi uiszczonej od pozwu opłaty – wniósł powód, zarzucając mu naruszenie przepisów :

- art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. h ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy przedmiotowe postępowanie zakończyło się zawarciem ugody przed rozpoczęciem rozprawy przed sądem pierwszej instancji,
- art. 80 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji zatrzymanie przez Sąd pierwszej instancji całej opłaty od pozwu cofniętego na skutek zawarcia pomiędzy stronami ugody przed rozpoczęciem rozprawy przed sądem pierwszej instancji.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zwrócenie mu w całości opłaty uiszczonej od pozwu w kwocie 164 zł, a ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia powód podniósł, że cofając pozew w niniejszej sprawie wskazał, że strony, już po wniesieniu powództwa, zawarły pozasądową ugodę. W tym stanie rzeczy odmowa zwrócenia opłaty sądowej od pozwu nie była uzasadniona, skoro Sąd z urzędu winien był wziąć pod uwagę fakt zawarcia pomiędzy stronami ugody (również pozasądowej) przed rozpoczęciem rozprawy w sądzie pierwszej instancji, o czym powód poinformował w piśmie cofającym powództwo. Tymczasem Sąd bezpodstawnie pominął obowiązującą w tym zakresie regulację art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. h ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Skarżący podniósł także, że aktualne brzmienie art. 10 k.p.c. sprzyjać ma ugodowemu załatwianiu spraw cywilnych, czemu odpowiadają także odpowiednie regulacje dotyczące kosztów sądowych, zapewniając w takim przypadku uniknięcie obciążenia opłatą sądową.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie w części przekraczającej żądanie zwrotu połowy opłaty od pozwu, tj. w zakresie kwoty 82 zł, a ponadto o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że w jego ocenie powołana przez skarżącego regulacja art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. h ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie znajdzie w niniejszej sprawie zastosowania. Postępowanie nie zakończyło się bowiem zawarciem ugody, a z uzasadnienia do projektu zmiany przedmiotowej regulacji wynika wprost, że ma on na celu zwiększenie atrakcyjności mediacji, a zwrot całej opłaty dotyczyć miał zawarcia ugody „w toku postępowania sądowego” - zarówno ugody sądowej, jak i zawartej przed mediatorem. Tymczasem w niniejszej sprawie postępowanie zakończyło się na skutek cofnięcia pozwu, co skutkowało umorzeniem postępowania. Niezależnie od powyższego pozwany zauważył, że powodowi powinna zostać jednak zwrócona połowa ww. opłaty, skoro cofnięcie pozwu nastąpiło jeszcze przed pierwszym posiedzeniem przeznaczonym na rozprawę (art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu odwoławczego w sprawie zachodziły przesłanki orzeczenia z urzędu o zwrocie powodowi całej uiszczonej opłaty od pozwu na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. h ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 623 – dalej jako „u.k.s.c.”). Przedmiotowe postępowanie zakończyło się bowiem – jak o tym poinformował powód cofając pozew, a co potwierdził także pozwany (zob. k. 35 i 41 akt sprawy) – w następstwie zawarcia pomiędzy stronami ugody pozasądowej - jeszcze przed rozpoczęciem rozprawy przed sądem pierwszej instancji.

W ocenie Sądu Okręgowego skoro powyższy przepis, którego celem jest niewątpliwie stworzenie zachęty do korzystania przez strony z polubownych (a więc polegających na dobrowolnym porozumieniu między stronami, na załagodzeniu sporu) metod rozwiązywania konfliktów, nie wiąże wprost skutku zwrotu opłaty wyłącznie (jak to uczynił ustawodawca w art. 79 ust. 1 pkt 2 lit. a oraz pkt 3 lit c i d u.k.s.c.) z **ugodą zawartą przed mediatorem** lub **ugodą sądową** to w tym przypadku pod pojęciem „ugody” o której mowa w art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. h u.k.s.c. rozumieć należy także tzw. **ugodę pozasądową** (która może być zawierana także w tym celu, aby „uchylić spór istniejący”

już pomiędzy stronami - jak o tym stanowi art. 917 k.c.). Decydującego znaczenia, w ocenie Sądu drugiej instancji, nie można zatem przyznawać wyłącznie temu, iż skutkiem zawarcia takiej ugody było w niniejszej sprawie cofnięcie przez powoda pozwu, co stanowiło bezpośrednią podstawę umorzenia postępowania (art. 355 § 1 k.p.c.), skoro istotne znaczenie ma tutaj rzeczywisty sposób zakończenia sporu, znajdujący akceptację obu stron procesu. Z tego powodu przepis art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. h u.k.s.c. należy uznać za regulację szczególną, która w rozpatrywanym przypadku wyłącza możliwość zastosowania art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a u.k.s.c. (dotyczącego cofnięcia pozwu przed rozpoczęciem posiedzenia, na które sprawa została skierowana).

Także i treść uzasadnienia do projektu wprowadzającej regulację art.79 ust. 1 pkt 1 lit. h u.k.s.c. ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz. U. z 2015 r., poz. 1595; Sejm RP VII kadencji, Nr druku: 3432) – gdzie rzeczywiście jest mowa o tym, iż zwrot całej opłaty dotyczyć ma „(...) zarówno ugody sądowej, jak i ugody zawartej przed mediatorem” – nie może przesądzać o niezasadności takiej wykładni, skoro w aktualnym stanie prawnym strony mogą zawrzeć ugodę sądową wyłącznie w toku rozprawy (art. 223 § 1 k.p.c.). Przyjmując argument oparty na treści uzasadnienia tego projektu należałoby zatem uznać, że przepis art.79 ust. 1 pkt 1 lit. h u.k.s.c. mógłby dotyczyć wyłącznie „ugody przed mediatorem” (wbrew literalnemu brzmieniu tego przepisu, gdzie mowa wyłącznie o „ugodzie”). W takim jednak przypadku byłoby niekonsekwencją ustawodawcy użycie w art. 79 ust. 1 pkt 2 lit. a u.k.s.c. – gdzie przewidziano zwrot trzech czwartych uiszczonej opłaty – sformułowania „jeżeli w toku postępowania sądowego zawarto ugodę przed mediatorem”.

W cytowanym uzasadnieniu ww. projektu podkreśla się natomiast, że przedmiotowa regulacja ma zachęcać strony do zawierania ugody na wstępnym etapie postępowania, co „będzie stanowiło istotną zachętę do skorzystania z mediacji lub innych pozasądowych metod rozwiązywania sporów”. Trzeba przy tym podkreślić, że ugoda (także pozasądowa) stanowi najlepszy – ze społecznego punktu widzenia – sposób zakończenia sprawy, gdyż najczęściej prowadzi do wygaśnięcia konfliktu, z którego mogłyby powstać następne spory. Umożliwia ona podmiotom postępowania cywilnego oszczędzenie czasu, sił i środków, same strony potrafią bowiem najlepiej ocenić, jakie wzajemne ustępstwa przyczynią się do załagodzenia sporu.

W orzecznictwie podkreśla się, akcentując konieczność ścisłej wykładni przepisów o kosztach sądowych i ich gwarancyjny charakter, że stanowią one instrument polityki państwa służący regulowaniu relacji stron stosunków procesowych oraz – w szerszym ujęciu – stymulowaniu decyzji jednostek dotyczących sposobu prowadzenia swoich interesów i doboru środków ich ochrony. Spełniają one kilka ważnych funkcji, wśród których – poza funkcją fiskalną i organizacyjną – ważna jest także funkcja społeczna, polegająca na racjonalizowaniu zakresu ochrony prawnej (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1992 r., III CZP 143/92, OSNCP 1993, nr 5, poz. 78 oraz składu 7 sędziów z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 110/14, OSNC 2016, Nr 1, poz. 3). Zaaprobowana przez Sąd odwoławczy wykładnia regulacji art.79 ust. 1 pkt 1 lit. h u.k.s.c. z pewnością służyć będzie zachęcaniu stron do poszukiwania polubownych sposobów rozwiązywania konfliktów, zapewniając zwrot całej opłaty także w przypadku gdy skuteczne zakończenie sporu pomiędzy stronami następuje bez zaangażowania mediatora.

Nie powinno być przy tym, w ocenie Sądu Okręgowego, niebezpieczeństwa, że przy cofnięciu pozwu przez powoda umknie uwadze orzekającego w danej sprawie sądu fakt zawarcia pomiędzy stronami ugody pozasądowej, skoro przedmiotem jego oceny może i powinna być kwestia, czy okoliczności sprawy nie wskazują, aby taka czynność była sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzała do obejścia prawa (art. 203 § 4 k.p.c.). W konsekwencji w ramach „okoliczności” przedstawionych przez stronę cofającą pozew powinna zostać także wskazana przyczyna dokonania tej czynności (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., II CZ 208/11, LEX nr 1214570 i cytowane tam orzecznictwo - co do znaczenia przyczyny cofnięcia pozwu dla oceny którą ze stron należy obciążyć kosztami jako „przegrywającą sprawę”). Ciężar jednak wykazania, że zachodzą okoliczności uzasadniające zwrot całości opłaty – w związku z zawarciem ugody pomiędzy stronami – powinien w takim przypadku obciążać powoda (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 marca 2012 r., I ACz 491/12, LEX nr 1136094).

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono w myśl art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., przy uwzględnieniu, iż pomimo wygrania sprawy w tej instancji przez powoda, sposób jej zakończenia przed Sądem Rejonowym (na skutek zawarcia ugody) nie powinien uzasadniać dalszych, dodatkowych rozliczeń pomiędzy stronami. Trzeba przy tym zauważyć, że przedmiotowe postępowanie zażaleniowe nie zostało wywołane zachowaniem drugiej strony, która lojalnie – stosownie do wymogu działania zgodnie z dobrymi obyczajami (art. 3 k.p.c.) – poinformowała Sąd pierwszej instancji o zawarciu i wykonaniu ugody (zob. k. 41).

Wiesław Łukaszewski Marek Tauer Artur Fornal